

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Банчука Станіслава Ярославовича «Державне управління пасажирською транспортною системою в агломерації», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління

Актуальність обраної теми досліджень.

Стрімке зростання урбанізаційних процесів у світі та, зокрема, в Україні, спричинює формування складних поліцентричних агломераційних структур, які висувають нові вимоги до організації транспортного обслуговування населення. Пасажирська транспортна система в таких умовах має виконувати не лише сервісну, а й інтегративну функцію, забезпечуючи просторову зв'язність усіх елементів агломерації — центрального міста, приміських зон і транзитних територій.

Водночас характерною ознакою сучасних агломерацій є перевантаженість транспортної інфраструктури, неузгодженість маршрутних мереж, дублювання функцій перевізників і низька якість транспортних послуг. У більшості випадків пасажирські перевезення здійснюються фрагментовано, без належного управлінського контролю та координації. Це призводить до зниження ефективності функціонування всієї транспортної системи та створює соціальні, економічні й екологічні ризики.

У такому контексті особливої важливості набуває роль державного управління, здатного створити інституційні, організаційні та фінансові передумови для функціонування ефективної, сталої та інклюзивної пасажирської транспортної системи в агломераціях. Саме публічна влада має забезпечити інтеграцію транспортних потоків, розвиток мультимодальних перевезень, узгодження дій приватних і муніципальних перевізників та стимулювання переходу до екологічно чистих видів транспорту.

Актуальність теми також посилюється в умовах децентралізації управління, коли відповідальність за транспортну політику передається на регіональний і місцевий рівень. Виникає потреба у створенні нових моделей співпраці між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та приватними перевізниками. У цьому процесі особливого значення набувають механізми державно-приватного партнерства, які потребують нормативного удосконалення та управлінського супроводу.

Цифрова трансформація державного управління відкриває нові можливості для модернізації пасажирських перевезень. Використання цифрових платформ, систем моніторингу, електронного квитка, а також технологій типу MaaS (Mobility-as-a-Service) дозволяє створити безшовну транспортну систему, орієнтовану на зручність пасажирів та ефективно

використання ресурсів. Проте без продуманого державного регулювання такі технології можуть залишитися ізольованими інноваціями без системного впливу.

Крім того, адаптація транспортної політики до викликів війни, масового переміщення населення, мобільності внутрішньо переміщених осіб і необхідності відновлення критичної інфраструктури ще більше актуалізує завдання ефективного державного управління транспортом на агломераційному рівні. Забезпечення логістичної стійкості та безперервності перевезень - одне з пріоритетних завдань на етапі посткризового відновлення.

Таким чином, тема «Державне управління пасажирською транспортною системою в агломерації» є надзвичайно актуальною, оскільки поєднує завдання просторового планування, управління мобільністю, цифрової трансформації та публічного адміністрування. Її дослідження спрямоване на розробку нових моделей і механізмів, здатних забезпечити якісне, доступне та ефективне пасажирське обслуговування в умовах зростаючої складності міського середовища.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертаційному дослідженні, мають належну наукову обґрунтованість, логічну послідовність та підтверджуються результатами аналітичних, теоретичних і прикладних досліджень.

Уточнення трактувань таких ключових понять, як державне управління пасажирським транспортним комплексом, ринковий механізм у цій сфері та безшовна транспортна система агломерації, здійснено на основі комплексного аналізу теоретичних джерел, чинної нормативно-правової бази та практики функціонування транспортних систем в українських агломераціях. Це забезпечує належний рівень концептуальної обґрунтованості отриманих результатів.

Удосконалення концептуальних підходів до розвитку сіті-логістики базується на поєднанні сучасних ІКТ-рішень та методів імітаційного моделювання. Використання цих методів було підтверджене прикладами моделювання в умовах агломераційного простору, що засвідчує практичну застосовність отриманих висновків та коректність аналітичних методик.

Розвиток підходів до вивчення пасажиропотоків агломерацій здійснено з опорою на фактичні дані, соціологічні дослідження, просторові особливості переміщень пасажирів та методи сегментації. Врахування просторово-часової нерівномірності, багатокомпонентності маршрутів і різної чутливості до часу дає підстави вважати ці положення достатньо обґрунтованими з позицій управлінського планування.

Розроблена концепція цифровізації державного управління пасажирською транспортною системою в агломерації на основі технології

МaaS базується на глибокому аналізі сучасних технологічних трендів, інституційних передумов і викликів цифрової трансформації. Модель реалізації концепції, представлена у дисертації, супроводжується сценарним обґрунтуванням її ефективності та передбачає адаптацію до національних умов.

Обґрунтовані вектори розвитку державного управління транспортними системами агломерацій підтверджуються сучасними світовими практиками, порівняльним аналізом, а також відповідають стратегічним цілям сталого розвитку та мобільності. Їх реалізаційна логіка деталізована через інструменти державної політики, що підтверджує обґрунтованість практичних рекомендацій.

Удосконалена структура форм інтеграції учасників ринку пасажирських перевезень має чітку класифікацію (повна, часткова, квазіінтеграція), що дозволяє системно підійти до вибору організаційної моделі безшовної транспортної системи в агломерації. Аргументація вибору базується на типових конфігураціях співпраці та механізмах державного регулювання, що забезпечує обґрунтованість висновків.

Запропонований крипто-організаційний механізм, який передбачає застосування технологій блокчейн і смарт-контрактів у сфері державного управління, має інноваційний характер і ґрунтується на адаптації сучасних криптографічних концепцій до потреб державно-приватного партнерства. Його ефективність оцінено в межах гіпотетичного сценарію, що відповідає актуальним тенденціям цифрової безпеки й прозорості договірних відносин.

Загалом, усі наукові положення й рекомендації дисертаційного дослідження ґрунтуються на достатній емпіричній базі, узгоджені з сучасним рівнем науки та практики й мають прикладне значення для вдосконалення державного управління в транспортній сфері агломераційного типу.

Обґрунтованість висунутих пошукувачем наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів в практичній діяльності органів державного управління.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Дисертаційне дослідження Банчука Станіслава Ярославовича виконано в межах науково-дослідної теми навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України «Розробка

механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (державний реєстраційний номер 0118U01007). У рамках цієї теми здобувачем було здійснено комплексне дослідження організаційних, правових і фінансово-економічних механізмів державного управління пасажирською транспортною системою агломерацій.

Достовірність отриманих результатів забезпечено за рахунок використання сучасної методології наукових досліджень, поєднання загальнонаукових і спеціалізованих методів аналізу, а також опори на офіційні статистичні джерела, чинну нормативно-правову базу та перевірені емпіричні дані. Логічна послідовність викладення матеріалу, аргументованість висновків, а також внутрішня узгодженість положень свідчать про високий ступінь наукової обґрунтованості дослідження.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вперше було запропоновано концепцію державного управління цифровізацією пасажирської транспортної системи в агломерації на основі впровадження технології MaaS, що забезпечує цифрову інтеграцію мультимодальних перевезень.

Удосконалено:

- концептуальні підходи до розвитку сіті-логістики з урахуванням застосування ІКТ і методів імітаційного моделювання;
- структуру форм інтеграції на ринку транспортних послуг в агломераціях з урахуванням ролі державного управління;
- теоретико-методичні засади управління якістю транспортних послуг шляхом розробки крипто-організаційного механізму з використанням блокчейн-технологій та смарт-контракту.

Подальшого розвитку дістали:

- трактування ключових понять і структурних елементів системи державного управління транспортною сферою агломерацій;
- методичні підходи до аналізу пасажиропотоків з урахуванням їх просторової та часової специфіки, мультимодальності та соціально-економічного поділу;
- вектори стратегічного розвитку управлінських рішень, включаючи екологізацію, цифровізацію, інтеграцію залізничного транспорту та стимулювання використання громадського транспорту.

Основні наукові результати, положення та практичні рекомендації, що містяться в дисертації, пройшли апробацію у процесі участі в наукових конференціях і викладені в 8 авторських публікаціях загальним обсягом 3,75 обл.-вид. арк., зокрема: 3 статті у фахових вітчизняних наукових виданнях з державного управління; 1 стаття у науковому виданні країни-члена ЄС; 4 публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Таке представлення результатів свідчить про повноту їх висвітлення, належний рівень апробації та відповідність вимогам до наукових праць на здобуття наукового ступеня.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження мають як науково-теоретичну, так і прикладну цінність. Запропоновані в роботі концептуальні положення, авторські підходи та практичні рекомендації спрямовані на вдосконалення системи державного управління пасажирською транспортною системою в агломераціях і можуть бути використані в процесі формування політик у сфері мобільності, цифровізації та інтеграції транспортної інфраструктури.

Наукове значення полягає у розробці нових теоретико-методологічних засад управління пасажирським транспортним комплексом в агломераційних умовах, зокрема через впровадження концепції цифрового управління на базі технології MaaS, розвитку крипто-організаційних механізмів контролю якості транспортних послуг, а також уточнення сутності та функцій безшовних транспортних систем.

Практичне значення результатів дослідження підтверджується фактом їх використання в діяльності органів публічної влади. Зокрема, практичні рекомендації автора були використані Комітетом Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури під час розроблення механізмів державного управління пасажирськими транспортними системами агломерацій (довідка про впровадження від 23.01.2025 р. №1874/93-21).

Крім того, науково-методичні розробки та пропозиції щодо вдосконалення механізмів реалізації державного управління були використані Київською обласною радою у процесі підготовки програм розвитку Київської області до 2027 року (довідка про впровадження від 17.04.2019 р. № 192/69-04), що свідчить про їхню прикладну придатність на регіональному рівні.

Окремі положення та висновки дисертації можуть бути впроваджені в навчальний процес закладів вищої освіти, зокрема при викладанні дисциплін з державного управління, регіонального розвитку, муніципального менеджменту, логістики та транспортної політики.

Таким чином, результати дослідження мають реальне практичне застосування, підтримані фактами впровадження і можуть слугувати методологічною основою для подальших наукових досліджень і практичних дій у сфері державного управління транспортною системою агломерацій.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. У цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на окремі положення роботи, що викликають дискусію:

1. У розділі, присвяченому підходам до визначення пасажиропотоків у міських агломераціях, наголошується на їх нерівномірності, сегментованості та багатокомпонентності. Однак відсутнє кількісне обґрунтування або статистична база, яка б підтверджувала надані узагальнення. Також не до кінця зрозуміло, яким чином запропоновані підходи інтегруються в систему прийняття рішень органами публічного управління.

2. У дисертації сформульовано низку універсальних векторів розвитку державного управління пасажирськими транспортними системами в агломераціях. Водночас, частина з них виглядає радше як стратегічні побажання або загальні цілі, ніж як конкретні механізми реалізації. Відсутня деталізація щодо інструментів, етапності та відповідальних інституцій, які мають реалізовувати зазначені напрями.

3. Уточнені трактування понять, пов'язаних із державним управлінням пасажирським транспортним комплексом в агломераціях, є комплексними, проте надмірно розлогими. Їхня структура ускладнює сприйняття, а деякі елементи — як-от поєднання функцій публічного управління й ринку в одному визначенні — потребують чіткого розмежування. Крім того, запропоновані визначення поки не мають достатньої прикладної апробації чи інституційного відображення у чинних нормативно-правових документах.

4. Удосконалені концептуальні підходи до розвитку сіті-логістики загалом виглядають обґрунтованими, проте їхня інтеграція в контекст державного управління пасажирською транспортною системою агломерацій викладена переважно теоретично. Залишається відкритим питання про наявність прикладних механізмів упровадження, а також про конкретні функції держави в контексті координації сіті-логістичних рішень із приватним сектором.

5. У дисертації акцент зроблено на складності, нерівномірності та сегментації пасажиропотоків у межах міських агломерацій. Проте розвинутий підхід не містить достатньо чітких аналітичних методик, за допомогою яких ці характеристики могли б бути враховані в державному управлінні. Крім того, залишаються незрозумілими джерела емпіричних даних, що підтверджують наведені твердження щодо кількості пересадок та часової прив'язаності поїздки.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Банчука Станіслава Ярославовича «Державне управління пасажирською транспортною системою в агломерації» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на вельми актуальну тему. Рівень проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Банчука Станіслава Ярославовича «Державне управління пасажирською транспортною системою в агломерації» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, та відповідає «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. за № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри менеджменту
та публічного управління,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь

Васильєва О. І.

